

Notat om anvendelsen af mentorer i beskæftigelsesindsatsen

Indholdsfortegnelse

1	Forord.....	3
2	Hovedresultater fra spørgeskemaundersøgelsen	3
3	Diskussion af hovedtendenser og dilemmaer i mentorordningens udvikling	4
4	Baggrund for undersøgelsen.....	8
5	Præsentation af jobcentrenes besvarelser	10
	 BILAG 1: Svartabeller for spørgeskemaundersøgen ”Anvendelse af mentorer i beskæftigelsesindsatsen”	 16

1 Forord

Cabi udsendte i april 2015 et spørgeskema (*se bilag 1 med svartabellerne*) til alle landets jobcentre for at få et overblik over anvendelsen af mentorer i beskæftigelsesindsatsen, jf. Lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Anledningen var, at der i forbindelse med kontanthjælpsreformen, der trådte i kraft i januar 2014, er sket en række ændringer i rammerne for kommunernes anvendelse af mentormidler. Disse ændringer pålægger bl.a. kommunerne at tildele såkaldte ret- og pligt-mentorer til en gruppe af borgere, der på grund af personlige forhold ikke kan deltage i aktive beskæftigelsestilbud i en periode.

Et af de centrale spørgsmål, som spørgeskemaundersøgelsen adresserer, er, hvad indførelsen af ret-og-pligt mentorer betyder for den samlede anvendelse af mentorer i beskæftigelsesindsatsen, herunder om eksempelvis brugen af mentorer i virksomhederne nedprioriteres, selv om reformen generelt lægger op til en øget brug af mentorer i beskæftigelsesindsatsen.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er således at få et billede af prioriteringen af mentormidlerne og budgetteringen i forhold til de enkelte målgrupper. Derimod er formålet ikke at afdække kommunernes *samlede* brug af mentorer, herunder frivillige mentorkorps, modeller og effekter. Dele af dette er afdækket af bl.a. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd ("Evaluering af mentorordningen", 2015 og "Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige", 2012) og Mploy ("Mentorer i beskæftigelsesindsatsen", 2011).

Undersøgelsen er gennemført for Cabis egne midler med henblik på at bidrage til debatten om brugen af mentorordningen i beskæftigelsesindsatsen.

Dette notat præsenterer og kommenterer spørgeskemabesvarelserne fra jobcentrene.

Lektor Thomas Bredgaard, Aalborg Universitet har kommenteret notatet. Tak for det.

2 Hovedresultater fra spørgeskemaundersøgelsen

- 86,3 procent af jobcentrene i undersøgelsen har budgetteret flere midler til mentorer i 2015 end før kontanthjælpsreformen i 2013.
- 89,1 procent af jobcentrene i undersøgelsen forventer at anvende den fulde refusionsramme.
- 24,4 procent af jobcentrene i undersøgelsen har budgetteret med anvendelse af mere end 50 procent ud over, hvad de kan hjemtage i refusion.
- 37,8 procent af jobcentrene i undersøgelsen har budgetteret med midler til mentorordningen for målgrupper, hvor der ikke kan hjemtages refusion.

- 27,2 procent af jobcentrene i undersøgelsen har afsat 50 procent eller mere af det samlede mentorbudget til ret-og-pligt-mentor.
- 52,3 procent af jobcentrene i undersøgelsen har en norm for, hvor mange mentortimer om ugen de tildeler borgere, der har ret og pligt til en mentor. Heraf har 91 procent en norm på mellem én til to timer om ugen.
- 68,2 procent af jobcentrene i undersøgelsen har ikke en norm for antallet af mentortimer til de øvrige målgrupper, hvor der kan hjemtages refusion.
- 53,5 procent af jobcentrene i undersøgelsen har prioriteret mentormidler til en eller flere særskilte grupper.
- 42 procent af jobcentrene i undersøgelsen har en norm for en timepris til mentorer i en virksomhed – oftest mellem 100-250 kr. i timen.
- 37,2 procent af jobcentrene i undersøgelsen har en norm for timeprisen til en ekstern mentor. Det kan fx være en psykolog, en anden aktør eller andre, som jobcentrene køber til at varetage en mentorfunktion. Oftest fra 200 kr. i timen til over 400 kr.
- 86 procent af jobcentrene i undersøgelsen har fastansatte mentorer, som oftest bruges som ret-og-pligt-mentorer. Ganske få angiver, at disse samtidig har en myndighedsrolle.
- 72,1 procent af jobcentrene i undersøgelsen benytter i nogle tilfælde specialuddannede mentorer til borgere, der har helt specifikke barrierer i forhold til beskæftigelse og uddannelse.

3 Diskussion af hovedtendenser og dilemmaer i mentorordningens udvikling

Dette afsnit diskuterer de centrale spørgsmål, som kommunernes besvarelser rejser:

- Hvad er konsekvensen af indførelsen af ret-og-pligt mentorer i forhold til den samlede anvendelse af mentorer i beskæftigelsesindsatsen?
- Hvad betyder ændringerne i lovgivningen i forhold til målingen af, hvorvidt anvendelsen af mentorer har en positiv effekt?
- Er der en tendens til, at selve mentorbegrebet i beskæftigelsesindsatsen er under forandring?

Mentor i den virksomhedsrettede indsats eller sociale mentorer til de mest udsatte?

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at en stor del af kommunernes mentorbudget er afsat til ret-og-pligt-mentorstøtte for den gruppe af kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, som

må formodes at være meget langt fra beskæftigelse eller uddannelse, og som for en periode ikke kan deltage i andre tilbud.

Denne prioritering bekræftes af Det Nationale Forskningscenter for Velfærds evaluering af mentorordningen, som bl.a. viser, at mentorordningen primært bruges til borgere, der er langt fra arbejdsmarkedet og har komplekse sociale eller personlige problemer. Evalueringen siger bl.a.: ”Det betyder, at mentorernes arbejde ofte bliver af social karakter, hvor de hjælper borgere med i det hele taget at få hverdagen til at hænge sammen¹.

Cabis survey viser, at ca. hver fjerde af jobcentrene i undersøgelsen anvender halvdelen eller mere af deres budget til ret-og-pligt-mentorer, og yderligere 30 procent bruger mellem 26-50 procent af budgettet til denne gruppe. Dertil kommer, at anvendelsen af ret-og-pligt-mentorer tilsyneladende er *relativt tyndt smurt ud*, eftersom op mod halvdelen af kommunerne tildeler maks. to timer om ugen til ret-og-pligt-mentorstøtte.

Det kan give anledning til en overvejelse i kommunerne af, om der kommer nok ud af denne prioritering af mentorstøtten. Det store spørgsmål er, hvorvidt en ganske stor del af midlerne alene anvendes, fordi der er en lovgivningsmæssig øremærkning til en bestemt gruppe? Og sker en sådan prioritering nogen gange på bekostning af en faglig vurdering af den formodede effekt af mentorstøtten?

En af respondenterne i surveyen skriver:

” Vores erfaring er, at mentorerne i høj grad bliver bestilt til opgaver, der ligger et godt stykke forud for en egentlig beskæftigelsesindsats. Det er opgaver, som skal klargøre borgeren til at blive i stand til og ønske at deltage og samarbejde hen imod selvforsørgelse. Det være sig motivation og fastholdelse ifm. udredning, misbrugsbehandling, psykiatrisk behandling og ofte opgaver relateret til en borger, der er boligløs.

Vi vil gerne i højere grad kunne anvende mentorerne mere aktivt i relation til udslusning og fastholdelse ifm. opstart af uddannelse, job, praktik og øvrige relevante tilbud, men i en prioritering af ressourcerne ligger indsatsen ofte ifm. ret og pligt og dermed borgere, der er vurderet til ikke at kunne deltage i øvrige beskæftigelsestilbud endnu.

Jobcentrene er således i et dilemma: På den ene side foretager sagsbehandlerne løbende faglige vurderinger, der peger på, at anvendelsen af mentor kan gøre en forskel i forbindelse med start på en praktik, uddannelse, beskæftigelse eller som et fastholdelsestiltag. På den anden side er der en lovmæssig forpligtelse til at tildele mentorstøtte til den målgruppe, som p.t. ikke kan deltage i praktik, løntilskud eller andre aktive tilbud. Dilemmaet består i, at ret-og-pligt-prioriteringen måske risikerer at ske på bekostning af brugen af mentorredskabet, hvor det kan gøre en reel beskæftigelses- og uddannelsesmæssig forskel.

¹ ”Evaluering af mentorordningen”, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2015.

En kommentar fra en af respondenterne understreger dilemmaet:

”Hvis vi skulle anvende mentorer dér, hvor det af sagsbehandlerne fagligt vurderes hensigtsmæssigt, **og** <Cabis fremhævelse> i ret og pligt-forløb, ville vi gå langt over refusionsrammen.

Set over en årrække er det ingen tvivl om, at der er sket en ændring, således at der i dag bruges flere mentormidler i beskæftigelsesindsatsen, som er målrettet de mest udsatte. Således viser Mploys rapport ”Mentorer i beskæftigelsesindsatsen” fra 2011, at der i 2010-2011 kun blev brugt tre procent af mentormidlerne på mentorstøtte til den daværende match-3 gruppe, som var meget langt fra arbejdsmarkedet og kategoriseret som midlertidigt passiv. I dag er det hver fjerde kommune, der prioriterer over halvdelen af deres budget til den næsten samme målgruppe, som nu er omfattet af ret-og-pligt-mentorstøtte.

Det skal dog understreges, at det på grundlag af Cabis spørgeskemaundersøgelse ikke kan konkluderes, hvorvidt der bruges færre kroner på mentorer i virksomhederne end før kontant-hjælpsreformen på grund af det øgede fokus på ret-og-pligt mentorer. Vi kan kun konkludere, at andelen af ret-og-pligt mentorer i mange jobcentre er stor, og at den nogle steder udgør 50 procent eller mere af det samlede budget.

Hvad skal der måles på?

Det rejser samtidig spørgsmålet om, hvordan man skal måle effekten af mentorstøtte. Hvis en voksende andel af mentormidlerne bruges på sociale tiltag for den mest udsatte gruppe på offentlige ydelser, fordi det prioriteres i lovgivningen og i kommunernes budgettering, forekommer det ikke særlig relevant eller rimeligt at måle effekten af mentorstøtten i form af tilgangen til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. Måske skal man i højere grad forfine metoderne til at måle, om mentorstøtte kan bidrage til, at flere borgere kan blive klar til at deltage i et tilbud, og om de i kraft af mentorstøtten opnår en progression i retning af uddannelse eller arbejde. Det vil sige, at måling af effekter også skal være i stand til at indfange ”de små skridt” frem for alene at måle effekten i form af beskæftigelse og uddannelse.

Billedet er dog ikke entydigt: Hver tredje kommune angiver i deres besvarelser, at de har budgetteret midler til målgrupper, hvor der ikke kan hjemtages refusion. Det peger på, at nogle kommuner fortsat prioriterer anvendelsen af mentorredskabet til målgrupper, som enten er jobparate, eller som skal have støtte til fastholdelse i job eller uddannelse. For disse målgrupper er det umiddelbare succeskriterium, at mentorstøtten bidrager til inklusion og fastholdelse på det ordinære arbejdsmarked eller i uddannelse.

Målgrupperne og anvendelsen af mentorstøtte i dag er således så forskelligartede, at forventningerne om og målingen af effekter må tilpasses de konkrete forhold. Det giver ikke nogen mening alene at vurdere, hvorvidt mentorstøtte skaber øget beskæftigelse for ledige og udsatte grupper. Billedet er mere broget, når man kigger på kommunernes anvendelse af mentorredskabet.

Er mentor blevet en massebetegnelse?

Mentorforsker Lars Holmboe skriver i sin ph.d. afhandling²:

”En gængs opfattelse er, at en mentor er en erfaren person, der gennem rådgivning, vejledning, coaching og feedback deler ud af sin erfaring og sine kompetencer for at støtte hovedpersonens udvikling. Jeg mener, at det at få en mentor bedst kan beskrives som en proces, hvor der sker en uformel overførsel af viden, social kapital og psykosocial støtte. En støtte, der af hovedpersonen opfattes som relevant i forhold til arbejde, karriere, faglig og evt. personlig udvikling. Den uformelle kommunikation sker som hovedregel ansigt til ansigt i en længere tidsperiode. Mentor anses som regel at være i besiddelse af større relevant viden, visdom eller erfaring end hovedpersonen. Kernen i alle mentorrelationer er, foruden etableringen af gensidig tillid, samtidig evnen til at reagere empatisk på andres erfaringer.

Denne definition er tilstrækkelig bred til, at den kan dække mangfoldigheden af mentormuligheder og -relationer i beskæftigelseslovgivningen. Men det er bemærkelsesværdigt, hvad definitionen *ikke* rummer: Mentoren er som udgangspunkt ikke en fagprofessionel person. Lars Holmboes definition lægger i højere grad op til, at mentoren på et erfaringsbaseret grundlag bruger sin viden, visdom eller erfaring til at støtte en persons udvikling.

Udviklingen i jobcentrenes prioritering af mentorstøtte peger imidlertid i retning af øget fagprofessionalisme. Således svarer hele 37 ud af 43 respondenter, at deres jobcenter i dag har fastansatte mentorer. Det svarer til 86 procent af jobcentrene i undersøgelsen. I 2011 viste Mploy's spørgeskemaundersøgelse, at det kun var en fjerdedel af kommunerne der havde et sådant kommunalt mentorkorps. Der ser altså ud til at være en tendens i retning af en institutionalisering af mentorrollen, hvilket givetvis hænger sammen med den lovgivningsmæssige prioritering af obligatorisk mentorstøtte til borgere, der ikke kan deltage i andre tilbud, herunder virksomhedsrettede indsatser.

Samtidig med at den mentorstøtte, der bevilges via lovgivningen, i højere grad fagprofessionaliseres, er der en stigende tendens til, at kommunerne sideløbende etablerer forskellige typer af frivillige mentorkorps. Her er der oftest tale om helt almindelige borgere, der melder sig til rollen, fordi de oplever at have et menneskeligt overskud og interesse i at støtte et andet menneske i en ønsket udvikling. Her er altså tale om en helt anden type mentor, som nok ligger tættere på det oprindelige mentorbegreb, ligesom virksomhedsmentoren gør.

Mentorbegrebet dækker således over så forskelligartede indsatser og relationer, at det er vanskeligt at behandle det som ét entydigt redskab.

² "Inkluderende mentorering - at skabe sig en verden at leve i", ph.d., Lars Holmboe, Roskilde Universitet; December 2012

Vil jobcentrene i højere grad selv "overtage" mentoropgaven? Og vil anvendelsen af virksomhedsmentorer og andre typer af mentorer blive mindre, fordi den lovgivningsmæssige prioritering kombineret med refusionsrammen betyder, at en større del af mentormidlerne anvendes over for de målgrupper, som er langt fra arbejdsmarkedet?

Vi har ikke noget grundlag for at vurdere, hvad denne tendens vil betyde for effekten af mentorredskabet. Men det er en udvikling, som er vigtig at følge.

4 Baggrund for undersøgelsen

Muligheden for mentorstøtte er beskrevet i Lov om aktiv beskæftigelsesindsats. I loven hedder det: "Med henblik på at fremme, at personer kan opnå eller fastholde aktiviteter, tilbud, ordinær uddannelse, ansættelse i fleksjob eller ordinær ansættelse, kan der gives tilbud om mentorstøtte".

Det er jobcentret, der bevilger mentorstøtten. Støtten kan både gives i form af et tilskud til en virksomhed, en uddannelsesinstitution eller en anden ekstern mentor, der varetager mentorfunktionen, samt som mentorstøtte, der varetages af medarbejdere ansat i jobcentret.

I forbindelse med kontanthjælpsreformen per 1. januar 2014 blev der indført en række lovgivningsmæssige ændringer med hensyn til mulighederne for at anvende mentorer i beskæftigelsesindsatsen. Bl.a. er der indført en ramme for, hvor meget refusion den enkelte kommune kan hjemtage fra staten i forbindelse med at anvende mentor, ligesom der blev indført en begrænsning for, hvilke målgrupper der kan hjemtages refusion for, samt indførelsen af ret-og-pligt-mentor til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og uddannelseshjælpsmodtagere, der på grund af personlige forhold ikke kan deltage i andre aktive tilbud i en periode.

Den samlede udmeldte ramme for refusion i 2015 er på 355.800.000 kroner. Refusionen er på 50 procent. Det vil sige, at hvis kommunerne udnytter hele rammen, er kommunernes samlede bruttoudgifter til mentor på 711.600.000 kroner i 2015. Dertil kommer eventuelle udgifter til mentor for målgrupper, hvor der ikke kan hjemtages refusion.

Der kan inden for den udmeldte ramme hjemtages refusion til følgende målgrupper: Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, revalidender og forrevalidender, sygedagpengemodtagere, førtidspensionister, ledighedsydelsesmodtagere, personer med handicap, personer under 18 år, der skal have en beskæftigelsesrettet indsats, ledige uden forsørgelse, uddannelseshjælpsmodtagere samt borgere i forbindelse med udslusning fra psykiatrisk hospital.

Desuden får kommunen 50 procent refusion til mentorforløb for personer i ressourceforløb og jobafklaringsforløb udenfor refusionsrammen, men anvendelsen af mentor til disse to målgrupper er ikke omfattet af denne undersøgelse.

Jobcentret kan som før reformen bevilge mentor til personer i ordinær uddannelse og beskæftigede samt dagpengemodtagere og jobparate kontanthjælpsmodtagere i forbindelse med indslusning eller fastholdelse, men staten yder ikke refusion for mentorudgifter til disse grupper.

Generelt lægger reformen op til øget anvendelse af mentorer i beskæftigelsesindsatsen. Det betyder bl.a., at kommunerne skal tilbyde en såkaldt ret-og-pligt-mentor til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og uddannelseshjælpsmodtagere, der på grund af personlige forhold ikke kan deltage i andre aktive tilbud i en periode. Desuden er der i reformen også fokus på anvendelsen af mentor til unge i forbindelse med overgangen til uddannelse, studiestart og fastholdelse i uddannelse.

4.1 Om undersøgelsen

Spørgeskemaet er sendt ud til alle landets jobcentre – 94 i alt. Forud for udsendelsen ringede Cabi til jobcentre for at få navn og mailadresse på den leder eller medarbejder i jobcentret, som formodedes at være bedst i stand til at svare på spørgsmål om jobcentrenes budgettering af mentormidler, prioriteringen af målgrupper samt eventuelle normer for timepriser m.v.

43 af de 94 jobcentre har besvaret hele spørgeskemaet (51 respondenter har påbegyndt besvarelsen), svarende til 45 procent. I alt 48 af de responderende jobcentre har angivet, hvilket jobcenter de kommer fra. Besvarelser og ikke-besvarelser fordeler sig således på regionerne:

- Hovedstaden: 6 jobcentre har svaret. 13 jobcentre har ikke svaret.
- Sjælland: 17 jobcentre har svaret. 7 jobcentre har ikke svaret.
- Syd: 12 jobcentre har svaret. 9 jobcentre har ikke svaret.
- Midt: 8 jobcentre har svaret. 9 jobcentre har ikke svaret.
- Nord: 5 jobcentre har svaret. 4 jobcentre har ikke svaret.

Der er en spredning på såvel store og små kommuner. Der er bl.a. modtaget besvarelse fra de tre største kommuner. Såvel små, mellemstore og store kommuner er repræsenteret. Alle jobcenterklynger, undtagen klynge 1, er repræsenteret. En relativt stor del af de storkøbenhavnske jobcentre har ikke svaret, men der er ikke noget mønster i frafaldet. Man kunne have den antagelse, at de kommuner, som prioriterer anvendelsen af mentorordningen højt, ville være mere tilbøjelige til at svare. Men vi kan ikke umiddelbart se en sådan sammenhæng.

Alt i alt er vores vurdering, at en svarprocent på 45 kombineret med en god fordeling på størrelse, geografi og klynger giver et solidt grundlag. I nogle af spørgsmålene er der dog fem eller flere svarmuligheder, og i de situationer bliver antallet af respondenter i hver svarkategori så lille, at man skal være forsigtig med at drage konklusioner. I de tilfælde grupperer vi besvarelserne.

5 Præsentation af jobcentrenes besvarelser

(Se Bilag 1 for alle tabeller)

Er jeres budget for anvendelsen af mentorer i beskæftigelsesindsatsen i 2015 større eller mindre end i 2013?

	Respondenter	Procent
Større	44	86,3 %
Mindre	6	11,8 %
Ved ikke	1	2,0 %
I alt	51	100,0 %

Langt hovedparten – 86,3 procent – af jobcentrene i undersøgelsen har i 2015 budgetteret flere midler til at anvende mentorer end før kontanthjælpsreformen i 2013. Det er således tydeligt, at kommunerne har taget kontanthjælpsreformens intentioner til sig og har opprioriteret anvendelsen af mentorer.

Der er blevet spurgt til 2015-budgettet sammenlignet med 2013, altså før reformens indførelse. En af de kvalitative bemærkninger i besvarelsen gør dog opmærksom på, at godt nok er budgettet større for 2015 sammenlignet med 2013, men at der er sket et fald fra 2014 til 2015:

” Selvom budgettet for 2015 er større end for 2013, som besvaret tidligere, er budgettet mindre end i 2014, og det var i 2014, at der kom rigtig gang i anvendelsen af mentorer blandt sagsbehandlerne. Det betyder, at vi i sidste halvdel af 2014 og i 2015 har som fokus at nedbringe forbruget på mentorer. Vi har valgt at afsætte refusionsrammen som budget, men vi ved også, at det bliver vanskeligt at holde. Derved forventes et merforbrug. Hvis vi skulle anvende mentorer dér hvor det af sagsbehandlerne fagligt vurderes hensigtsmæssigt og i ret-og-pligt-forløb, ville vi gå langt over refusionsrammen. Så derfor prioriteres naturligvis i høj grad de borgere, der har ret og pligt til mentorforløb.

Som det fremgår af citatet, vurderer respondenterne, at der er brug for en stram budgetmæssig styring af mentormidlerne, hvor der især er fokus på de borgere, som har ret og pligt til et mentorforløb. Hvis man alene lod det være op til en faglig vurdering, hvornår der skulle anvendes mentormidler, ville man ikke kunne holde sig inden for refusionsrammen, ifølge respondenterne.

Forventer I at anvende den fulde ramme for refusion af udgifter til mentorstøtte i 2015?

	Respondenter	Procent
Ja	41	89,1 %
Nej	3	6,5 %
Ved ikke	2	4,3 %
I alt	46	100,0 %

Hele 89,1 procent af jobcentrene i undersøgelsen forventer at anvende den fulde refusionsramme. Hvis alle kommunerne anvender rammen, vil det betyde, at kommunerne i 2015 vil anvende mindst 711.600.000 kroner på mentorer i beskæftigelsesindsatsen, hvoraf staten refunderer halvdelen. Dertil kommer mentorstøtte ud over rammen samt mentor til målgrupper, hvor der ikke ydes refusion.

Har I budgetteret midler til mentorordninger udover det rammebeløb, I kan hjemtage refusion på?

(Eksempel: XX kommune har en ramme for refusion af udgifter til mentorstøtte på 2,0 millioner kroner i 2015. Kommunen kan således have refusionsberettigede mentorudgifter på 4,0 millioner kroner. Kommunens budget for mentorstøtte i 2015 er på 4,4 millioner kroner. Kommunen budgetterer dermed 10 procent udover det rammebeløb, der kan hjemtages refusion på.)

	Respondenter	Procent
Nej	17	37,8 %
Ja, 0-10 %	6	13,3 %
Ja, 11-20 %	3	6,7 %
Ja, 21-30 %	3	6,7 %
Ja, 31-40 %	2	4,4 %
Mere end 50 %	11	24,4 %
Ved ikke	3	6,7 %
I alt	45	100,0 %

Jobcentrene agerer, som det fremgår, meget forskelligt. Godt en tredjedel af jobcentrene i undersøgelsen har ikke budgetteret midler ud over det rammebeløb, de kan hjemtage refusion på. Men op mod hver fjerde af jobcentrene i undersøgelsen svarer, at de har budgetteret med anvendelse af mere end 50 procent *ud over*, hvad der kan hjemtages refusion på. Det svarer til 24 af landets kommuner. Omsat til kroner og ører betyder det, at en "typisk" kommune med en refusionsramme på 3,5 millioner kroner vil have et bruttobudget til mentorer på 10,5 millioner kroner, hvis der er budgetteret med udgifter på 50 procent ud over rammen.

Har I budgetteret midler til mentorordninger for de målgrupper, hvor I ikke kan hjemtage refusion?

	Respondenter	Procent
Ja	17	37,8 %
Nej	25	55,6 %
Ved ikke	3	6,7 %
I alt	45	100,0 %

Godt hver tredje af jobcentrene i undersøgelsen har budgetteret midler til mentorordninger for målgrupper, hvor der ikke kan hjemtages refusion, mens godt halvdelen i denne undersøgelse svarer "nej" til, at de har budgetteret midler til disse målgrupper.

Blandt den tredjedel, der har budgetteret mentormidler til målgrupper, hvor der ikke kan hjemtages refusion, fortæller hovedparten, at det især drejer sig om dagpengemodtagere og jobparate kontanthjælpsmodtagere, mens kun ganske få budgetterer mentormidler til fastholdelse af ordinært ansatte og fastholdelse i uddannelse.

Hvor stor en andel af jeres samlede mentorbudget for 2015 er afsat til mentorstøtte til personer (omfattet af LAB §2, nr. 3 og 13), der på grund af personlige forhold i perioder ikke kan deltage i tilbud, såkaldt "ret og pligt mentorstøtte" (jf. LAB § 93 og 96c)?

	Respondenter	Procent
Under 10 %	10	22,7 %
11-25 %	9	20,5 %
26-50 %	13	29,5 %
51-75 %	6	13,6 %
Over 75 %	6	13,6 %
I alt	44	100,0 %

Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere, som på grund af personlige forhold ikke aktuelt kan deltage i tilbud (kap. 10-12 i LAB-loven), har ret og pligt til et tilbud om mentorstøtte. Tilbuddet gives for en periode på seks måneder, og der skal som minimum være ugentlig kontakt mellem mentor og personen.

Der er meget stor forskellighed blandt kommunerne mht. størrelsen på den andel af mentorbudgettet, der budgetteres til ret-og-pligt-mentor. Således er det 43,2 procent af jobcentrene i undersøgelsen, som svarer, at de budgetterer 25 procent eller under til ret-og-pligt-mentor, mens godt hver fjerde kommune budgetterer halvdelen eller endnu mere til ret-og-pligt-mentor.

Har I en norm for, hvor mange mentortimer en borger der har ret og pligt til mentorstøtte (LAB, § 93 og 96c), tildeles?

	Respondenter	Procent
Nej	21	47,7 %
Ja, mindre end en time om ugen	1	2,3 %
Ja, en time om ugen	9	20,5 %
Ja, 2 timer om ugen	12	27,3 %
Ja, 3 timer om ugen	1	2,3 %
Ja, 4 timer om ugen	0	0,0 %
Ja, 5 timer om ugen	0	0,0 %
Ja, over 5 timer om ugen	0	0,0 %
I alt	44	100,0 %

Næsten halvdelen af jobcentrene i undersøgelsen har svaret, at de ikke har en norm for, hvor mange mentortimer om ugen de tildeler til borgere, der har ret-og-pligt til en mentor.

Blandt dem, der har en norm, er det næsten alle, der tildeler én til to mentortimer om ugen til denne målgruppe. Der er kun et enkelt jobcenter, der har svaret, at de har en norm på tre timer om ugen.

Spørgsmålet om en timenorm er interessant i lyset af LA-lovens formulering: ”Ud fra en konkret vurdering af behov og forudsætninger hos personen, der har brug for en mentor, fastsættes et timetal for mentorfunktionen ...”. Det vil sige, at timetallet skal fastsættes med udgangspunkt i den enkelte borger. Men i praksis har altså ca. halvdelen af jobcentrene en vejledende norm for, hvor mange mentortimer de tildeler.

Har I en norm for, hvor mange mentortimer der tildeles borgere fra de målgrupper (LAB §2 nr. 3-10, nr. 12-13 og § 31b stk. 2), hvor der kan hjemtages refusion?

	Respondenter	Procent
Ja	14	31,8 %
Nej	30	68,2 %
I alt	44	100,0 %

Godt to tredjedele af jobcentrene i undersøgelsen svarer, at de ikke har en norm for antallet af mentortimer til de målgrupper, hvor der kan hjemtages refusion. De understreger, at tildelingen og omfanget af mentorstøtte sker med udgangspunkt i en konkret vurdering af behov.

**Har I i særlig grad prioriteret mentormidler til en eller flere målgruppe/r
(fx uddannelseshjælpsmodtagere, aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere eller andre)?**

	Respondenter	Procent
Ja	23	53,5 %
Nej	20	46,5 %
I alt	43	100,0 %

Kommunernes svar fordeler sig i to næsten lige store grupper: Knap halvdelen svarer, at de ikke har prioriteret mentormidler til en eller flere særskilte grupper. Godt halvdelen har lavet en sådan prioritering.

De kommuner, som foretager en prioritering af mentormidler, angiver bl.a., at de prioriterer følgende målgrupper:

- Unge uddannelseshjælpsmodtagere (såvel uddannelsesparate som aktivitetsparate), herunder ved overgangen til og fastholdelse i uddannelse
- Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, bl.a. i forbindelse med forløb i virksomhedscentre.

En meget stor del af respondenterne begrundes prioriteringerne med, at der er behov for at få flere unge under 30 år i uddannelse og fastholde dem og dermed mindske frafald. Desuden siger nogle, at mange aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er langt væk fra arbejdsmarkedet, og at mentor er et godt redskab til at hjælpe dem tættere på.

Normer for timepriser for mentorer

42 procent af jobcentrene i undersøgelsen svarer, at de har en norm for en timepris til mentorer i en virksomhed, mens 58 procent siger nej. Blandt de 18, der har svaret, at de har en norm, angiver 13, at den ligger på 100-250 kr. i timen, mens et fåtal af kommuner har en norm, hvor prisen ligger højere.

Godt hver tredje jobcenter i undersøgelsen svarer, at de har en norm for timeprisen til en ekstern mentor. Det kan fx være en psykolog, en anden aktør eller andre, som jobcentrene køber til at varetage en mentorfunktion. Besvarelsene viser, at her er normerne for timeprisen markant højere – fra 200 kr. i timen til over 400 kr. – end i forbindelse med virksomhedsmentorer.³

³ LAB-lovens §31e siger følgende om støtte til en mentorfunktion i en virksomhed eller en uddannelsesinstitution: "Støtte til en mentorfunktion i en virksomhed eller en uddannelsesinstitution bevilges til dækning af lønudgifter ved frikøb af medarbejderen, der varetager mentorfunktionen eller honorar til en ekstern konsulent". I henhold til denne formulering, skulle mentortimeprisen i en virksomhed altid fastsættes individuelt med udgangspunkt i mentorens lønudgift. Men i praksis er det altså knap halvdelen af kommunerne, som har en norm for en timepris til virksomhedsmentorer.

Har I fastansatte mentorer i jobcentret til de borgere, som ikke har virksomhedsmentorer?

	Respondenter	Procent
Ja	37	86,0 %
Nej	6	14,0 %
I alt	43	100,0 %

I de senere år har flere og flere jobcentre ansat deres egne mentorer. Det kan enten være nyansættelser, eller det kan være vejledere, sagsbehandlere eller jobkonsulenter, som "omskoles" til at fungere som mentorer for en eller flere målgrupper i jobcentret. Denne tendens afspejler sig tydeligt i besvarelsene. Hele 37 ud af 43 respondenter svarer, at deres jobcenter har fastansatte mentorer. Det svarer til 86 procent.⁴

Af bemærkningerne fremgår det, at de fastansatte mentorer ofte anvendes som ret-og-pligtmentorer til borgere, der ikke kan deltage i andre tilbud, og som er langt fra arbejdsmarkedet, samt til unge, der skal gøres klar til uddannelse.

Næsten tre fjerdedele af jobcentrene i undersøgelsen angiver, at de fastansatte mentorer i jobcentret ikke har en myndighedsrolle over for de borgere, som de er mentor for. Det tyder således på, at sagsbehandlere, der træffer myndighedsbeslutninger, sjældent fungerer som mentor samtidig. Kun en enkelt respondent svarer, at jobcentrets ansatte mentorer altid har en myndighedsrolle, mens en mindre andel af jobcentrene svarer, at mentoren nogle gange eller sjældent har en myndighedsrolle.

Bruger I særligt specialuddannede mentorer (fx psykologer, coaches, pædagoger) til borgere med helt specifikke barrierer (fx ADHD, angst, PTSD, psykisk skrøbelighed el. lign.)

	Respondenter	Procent
Ja	31	72,1 %
Nej	12	27,9 %
I alt	43	100,0 %

Næsten tre fjerdedele af jobcentrene i undersøgelsen benytter specialuddannede mentorer til borgere, der har helt specifikke barrierer i forhold til beskæftigelse og uddannelse. Det kan være pædagoger, psykiatriske sygeplejersker og socialpædagoger med erfaring inden for psykiatrien, coaches, terapeuter m.fl. Desuden kan det være egne medarbejdere i jobcentrene, der har forskellige kvalifikationer, der klæder dem på til at arbejde udviklingsorienteret med borgernes forskellige problemstillinger. Det fremgår ikke, i hvilket omfang de bruger specialuddannede mentorer.

⁴ Vær opmærksom på, at dette ikke er lig med, at de ikke anvender andre typer mentorer også – fx virksomhedsmentorer

BILAG 1: Svartabeller for spørgeskemaundersøgelsen ”Anvendelse af mentorer i beskæftigelsesindsatsen”

Spørgsmålene er sendt til alle 94 jobcentre i Danmark. Heraf har 43 svaret.

Er jeres budget for anvendelsen af mentorer i beskæftigelsesindsatsen i 2015 større eller mindre end i 2013?

	Respondenter	Procent
Større	44	86,3%
Mindre	6	11,8%
Ved ikke	1	2,0%
I alt	51	100,0%

Forventer I at anvende den fulde ramme for refusion af udgifter til mentorstøtte i 2015?

	Respondenter	Procent
Ja	41	89,1%
Nej	3	6,5%
Ved ikke	2	4,3%
I alt	46	100,0%

Har I budgetteret midler til mentorordninger udover det rammebeløb, I kan hjemtage refusion på?

(Eksempel: XX kommune har en ramme for refusion af udgifter til mentorstøtte på 2,0 millioner kroner i 2015. Kommunen kan således have refusionsberettigede mentorudgifter på 4,0 millioner kroner. Kommunens budget for mentorstøtte i 2015 er på 4,4 millioner kroner. Kommunen budgetterer dermed 10 % udover det rammebeløb, der kan hjemtages refusion på)

	Respondenter	Procent
Nej	17	37,8%
Ja, 0-10 %	6	13,3%
Ja, 11-20 %	3	6,7%
Ja, 21-30 %	3	6,7%
Ja, 31-40 %	2	4,4%
Mere end 50 %	11	24,4%
Ved ikke	3	6,7%
I alt	45	100,0%

Har I budgetteret midler til mentorordninger for de målgrupper, hvor I ikke kan hjemtage refusion?

(dagpengemodtagere og jobparate kontanthjælpsmodtagere, fastholdelse af ordinært ansatte, fastholdelse af borgere i uddannelse)

	Respondenter	Procent
Ja	17	37,8%
Nej	25	55,6%
Ved ikke	3	6,7%
I alt	45	100,0%

Hvor stor en andel af jeres samlede mentorbudget for 2015 er afsat til mentorstøtte til personer (omfattet af LAB §2, nr. 3 og 13), der på grund af personlige forhold i perioder ikke kan deltage i tilbud, såkaldt "ret og pligt mentorstøtte" (jf. LAB § 93 og 96c)?

	Respondenter	Procent
Under 10 %	10	22,7%
11-25 %	9	20,5%
26-50 %	13	29,5%
51-75 %	6	13,6%
Over 75 %	6	13,6%
I alt	44	100,0%

Har I en norm for, hvor mange mentortimer en borger, der har ret og pligt til mentorstøtte (LAB, § 93 og 96c), tildeles?

	Respondenter	Procent
Nej	21	47,7%
Ja, mindre end en time om ugen	1	2,3%
Ja, en time om ugen	9	20,5%
Ja, 2 timer om ugen	12	27,3%
Ja, 3 timer om ugen	1	2,3%
Ja, 4 timer om ugen	0	0,0%
Ja, 5 timer om ugen	0	0,0%
Ja, over 5 timer om ugen	0	0,0%
I alt	44	100,0%

Har I en norm for, hvor mange mentortimer der tildeles borgere fra de målgrupper (LAB §2 nr. 3-10, nr. 12-13 og § 31b stk. 2), hvor der kan hjemtages refusion?

	Respondenter	Procent
Ja	14	31,8%
Nej	30	68,2%
I alt	44	100,0%

Har I i særlig grad prioriteret mentormidler til en eller flere målgruppe/r (fx uddannelseshjælpsmodtagere, aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere eller andre)?

	Respondenter	Procent
Ja	23	53,5%
Nej	20	46,5%
I alt	43	100,0%

Har I en norm for, hvilken timepris I betaler for en mentor i en virksomhed?

	Respondenter	Procent
Ja	18	41,9%
Nej	25	58,1%
I alt	43	100,0%

Hvis ja, angiv timeprisen:

	Respondenter	Procent
100-150 kroner	3	16,7%
151-200 kroner	4	22,2%
201-250 kroner	6	33,3%
251-300 kroner	1	5,6%
301-350 kroner	1	5,6%
351-400 kroner	1	5,6%
mere end 400 kroner	2	11,1%
I alt	18	100,0%

Har I en norm for, hvilken timepris I betaler for en ekstern mentor?

	Respondenter	Procent
Ja	16	37,2%
Nej	27	62,8%
I alt	43	100,0%

Hvis ja, angiv timeprisen:

	Respondenter	Procent
100-150 kroner	0	0,0%
151-200 kroner	0	0,0%
201-250 kroner	4	25,0%
251-300 kroner	2	12,5%
301-350 kroner	1	6,2%
351-400 kroner	5	31,2%
mere end 400 kroner	4	25,0%
I alt	16	100,0%

Har I fastansatte mentorer i jobcentret til de borgere, som ikke har virksomhedsmentorer?

	Respondenter	Procent
Ja	37	86,0%
Nej	6	14,0%
I alt	43	100,0%

Har jobcentrets ansatte mentorer samtidig en myndighedsrolle for de borgere, som de er mentorer for?

	Respondenter	Procent
Ja, altid	1	2,3%
Ja, nogle gange	6	14,0%
Ja, men sjældent	5	11,6%
Nej	31	72,1%
I alt	43	100,0%

Bruger I særligt specialuddannede mentorer (fx psykologer, coaches, pædagoger) til borgere med helt specifikke barrierer (fx ADHD, angst, PTSD, psykisk skrøbelighed el. lign.)

	Respondenter	Procent
Ja	31	72,1%
Nej	12	27,9%
I alt	43	100,0%

Må vi kontakte dig, hvis vi har behov for uddybende informationer om jeres anvendelse af mentorordningerne?

	Respondenter	Procent
Ja	32	74,4%
Nej	11	25,6%
I alt	43	100,0%

Samlet status

	Respondenter	Procent
Ny	0	0,0%
Distribueret	43	44,8%
Nogen svar	8	8,3%
Gennemført	43	44,8%
Frafaldet	2	2,1%
I alt	96	100,0%